

Stockholms Universitets årsredovisning 2014

Riksrevisionen har granskat Stockholms Universitets årsredovisning, daterad 2015-02-17. Syftet har varit att bedöma:

- årsredovisningen i allt väsentligt är upprättad i enlighet med gällande regelverk,
- den ger en rättvisande bild av det ekonomiska resultatet, finansiering och finansiella ställning,
- resultatredovisningen är förenlig med övriga delar,
- ledningen efterlevt de föreskrifter som är tillämpliga för användning av anslag och inkomster, samt
- huruvida det framkommit något som tyder på att ledningen inte följt förordningen om intern styrning och kontroll i sin bedömning av intern styrning och kontroll.

Riksrevisionen har införskaffat en förståelse av den interna styrning och kontroll som bedömts vara relevant för revisionen för att kunna utforma ändamålsenliga revisionsåtgärder.

Riksrevisionens förståelse av den interna kontrollen är därmed begränsad och syftar inte till att uttrycka en åsikt om effektiviteten i myndighetens interna styrning och kontroll. De punkter som framgår i revisionsrapporten är sådana iakttagelser som Riksrevisionen har identifierat under revisionen och som bedömts vara tillräckligt viktiga att rapportera till ledningen.

Riksrevisionen vill efter granskningen av årsredovisningen och avlämnandet av revisionsberättelse fästa ledningens uppmärksamhet på nedanstående.

Riksrevisionen önskar information senast 2015-06-01 med anledning av våra iakttagelser i denna rapport.

Avtal gällande Fysikcentrum, Alba Nova

Stockholms Universitet (SU) och Kungl. Tekniska Högskolan (KTH) ingick år 2001 ett avtal med Fysikhuset Stockholm KB med långtgående förpliktelser. Riksrevisionsverket lämnade år 2002 en revisionsrapport där man bland annat upplyste om att avtalet har stora likheter med ett finansiellt leasingavtal. KTH och SU valde att redovisa avtalet som ett operationellt leasingavtal (hyresavtal).

I samband med granskningen av årsredovisningen 2014 tog Riksrevisionen del av dokument med information om transaktionen och kunde då konstatera att KTH och SU ingått ett avtal med betydande ekonomisk risk och osäkerhet. Riksrevisionen uppmanade då SU att lämna en tydlig redovisning inom linjen (ansvarsförbindelse) i årsredovisningen avseende den ekonomiska risken

DNR: 32-2014-0522

STOCKHOLMS UNIVERSITET
106 91 STOCKHOLM

BESLUT: 2015-03-31

med avtalet. SU kompletterade årsredovisningen med information om avtalet och sin egen riskbedömning under ansvarsförbindelser, vilket är en klar förbättring jämfört med tidigare år.

Riksrevisionen efterfrågade sedan ytterligare information för att förstå transaktionen och bedöma hur den bör redovisas. Innebörden av avtalet kan sammanfattas enligt följande:

- KTH och SU (Hyresgästen) har tecknat ett 25-årigt hyresavtal med Fysikhuset Stockholm KB (Fastighetsägaren).
- Fastighetsägaren har finansierat fastigheten genom att ta ett obligationslån.
- Hyresgästen ansvarar indirekt för betalningen av obligationslånet genom att betala en hyra, som motsvarar Fastighetsägarens amortering och ränta på obligationslånet.
- Hyran de första 20 åren har varit (och kan beräknas till) ca 75 miljoner kronor årligen. De sista fem åren kan den genomsnittliga årliga hyran beräknas till ca 226 miljoner kronor.
- Fastighetsägaren har utfärdat en option till Hyresgästen och en option till Skanska Sverige AB att förvärva andelarna i fastigheten år 2020. Optionen till Skanska Sverige AB gäller endast om Hyresgästen inte utnyttjar sin option. En förutsättning för båda optionerna är att obligationslånet återbetalas i sin helhet, dvs inklusive räntor och övriga kostnader. KTH har i en aktuell uppskattning beräknat att lånets restvärde uppgår till ca 1 000 miljoner kronor.
- Enligt avtalet ska Hyresgästen ombesörja samtliga åtgärder avseende hyresobjektet som normalt åligger en fastighetsägare såsom el, värme, vatten och avlopp samt underhåll.

Enligt Riksrevisionens bedömning har de ekonomiska riskerna och fördelar som normalt förknippas med ägandet av ett objekt överförs från Fastighetsägaren till Hyresgästen vilket är grundläggande egenskaper i ett finansiellt leasingavtal enligt ESV:s föreskrifter till 4 kap 2 § FÅB. Enligt samma föreskrifter ska en anläggningstillgång som innehas enligt ett finansiellt leasingavtal redovisas som tillgång och förpliktelsen att i framtiden betala leasingavgifter som skuld.

Detta skulle ge en mer transparent redovisning av innebörden av vad som avtalats. Riksgälden har i en skrivelse från år 2008 också bedömt att avtalet avser finansiell leasing.

Riksrevisionen kan konstatera att KTH och SU under åren 2001-2014 redovisningsmässigt hanterat avtalet som ett operationellt leasingavtal (hyresavtal). Operationella leasingavgifter (hyror) ska fördelas linjärt över leasingperioden. KTH och SU har fram till idag redovisat en årlig hyreskostnad på ca 75 miljoner kronor. I det fall den totala beräknade hyreskostnaden hade fördelats lika under hela hyresperioden skulle KTH och SU dessutom ha avsatt ca 30 miljoner kronor årligen för att möta de sista fem årens ökade hyreskostnader. En schablonmässig beräkning utan inflationsjustering av den reserv som då borde finnas per 2014-12-31 uppgår till drygt 400 miljoner kronor, dvs drygt 200 miljoner kronor per myndighet.

DNR: 32-2014-0522

STOCKHOLMS UNIVERSITET
106 91 STOCKHOLM

BESLUT: 2015-03-31

Det som kan försvara att myndigheterna inte gör ovan beskrivna periodisering är att de med rimlig säkerhet kan och avser att utnyttja optionen att efter 20 år förvärva fastigheten. Problemet är att myndigheterna själva inte får anskaffa fastigheter enligt förordningen (1993:527) om förvaltning av statliga fastigheter och att frågan om en finansiering på ca 1 000 miljoner kronor måste vara löst. Detta är frågor som KTH och SU arbetar med, men idag finns inga beslut eller avtal som visar på en lösning. KTH och SU har efter dialog med departementet hösten 2014 påbörjat ett utredningsarbete för att klarlägga förutsättningarna för det framtida nyttjandet, förvaltningen och ägandet av Fysikcentrum.

Rekommendation

Riksrevisionen uppmanar SU att under 2015 tillsammans med KTH fortsätta dialogen med regeringen om en långsiktig fastighetsägarlösning. Då det gäller frågan om finansiell eller operationell leasing har Riksrevisionen ovan redovisat Riksrevisionens uppfattning. I det fall SU väljer att fortsätta redovisa avtalet som operationell leasing måste hyran periodiseras över hela hyresperioden om inte SU med rimlig säkerhet kan visa att det finns förutsättningar för staten att utnyttja optionen.

Bristande kontroll över avgifter till SPV

SU lämnar information i årsredovisningen om korrigeringar på ca 140 miljoner kronor av tidigare felaktig debitering under åren 2003-2013 från Statens tjänstepensionsverk (SPV). SU uppger att orsaken till dessa fel är att SPV inte kunnat läsa av filer från SU på rätt sätt. Detta har resulterat i att SPV inte informerats om att personer slutat sin anställning på SU. SPV har då fakturerat SU även för personer som inte längre varit anställda vid lärosätet.

Anledningen till att problemet uppmärksammats är att SPV under 2013 gjort en rimlighetskontroll av inlevererade anställningsuppgifter från arbetsgivarna. Kontrollen gick till så att SPV på individnivå, oavsett arbetsgivare, läste ut individer med en statlig anställning som överstiger 120 procent i mer än 60 dagar. Resultatet har sedan skickats med följebrev till respektive myndighet, bl.a. SU, med uppmaning att kontrollera om dessa individer är rätt hanterade. Myndigheterna har sedan lämnat information om rättning till SPV.

SU hävdar att det är svårt att kontrollera SPV fakturorna då det gäller många anställda och att beräkningarna är komplicerade.

Riksrevisionen kan hålla med om att beräkningarna är komplicerade och svåra att kontrollera. Riksrevisionen anser däremot att myndigheten kan kontrollera att avgifterna enbart avser anställda

DNR: 32-2014-0522

STOCKHOLMS UNIVERSITET
106 91 STOCKHOLM

BESLUT: 2015-03-31

personer genom en enkel dataanalys i vilken man jämför personnummer från SPV:s fakturering mot eget löneregister.

Rekommendation

Riksrevisionen rekommenderar att SU omgående kontrollerar att nuvarande lönesystem lämnar rätt information till SPV samt inför kontroller av att SU enbart faktureras för anställd personal.

Brister i bokslutprocessen

Riksrevisionens bedömning är att SU har stora brister i bokslutprocessen, vilket i några fall resulterat i felaktigheter i årets bokslut. I en decentraliserad organisation, som ett universitet, är det nödvändigt att all väsentlig resultatpåverkande information når ansvariga för årsredovisningen. Vid Riksrevisionens avrapportering i december 2014 framförde vi farhågor om att kommunikationen mellan ekonomiavdelningen och institutionerna var bristfällig. Ingen uppföljning görs exempelvis av att institutioner, som inte deltagit i årets bokslutsinformation, har tagit del av och förstått vilken information som behöver lämnas till ekonomiavdelningen.

Vid granskningen av årsredovisningen kunde Riksrevisionen konstatera att personalavdelningen gjort avstämningar och beräkningar över personalrelaterade fordringar och skulder. Dessa avstämningar lämnades till ekonomiavdelningen men ingen bokföring gjordes av ekonomiavdelningen. Detta har resulterat i ett antal fel i årsredovisningen, vilket Riksrevisionen rapporterat till myndigheten. Felen varierar i storlek. Då Riksrevisionen blev varse hur felen uppkommit undersöktes en liknande transaktion vid delårsbokslutet år 2014. Riksrevisionen kunde då konstatera att rättning av SPV-avgifter då uppgående till 99 miljoner kronor inte bokförts i delårsbokslutet.

Information om justering från gällande felaktiga debitering från SPV, ca 140 miljoner kronor, fick ekonomiavdelningen i nära anslutning till att bokslutet skulle stängas. Information om att justeringen av dessa avgifter skulle uppgå till betydande belopp fanns på personalavdelningen i maj månad 2014.

Informationen mellan fastighetsavdelningen och ekonomiavdelningen har brister, vilket framgår av hanteringen av avtalet gällande Alba Nova.

RIKSREVISIONEN

NYBROGATAN 55
114 90 STOCKHOLM
08-5171 40 00 | WWW.RIKSREVISIONEN.SE

RIKSREVISIONEN

DNR: 32-2014-0522

STOCKHOLMS UNIVERSITET
106 91 STOCKHOLM

BESLUT: 2015-03-31

Rekommendation

Riksrevisionen rekommenderar att SU ser över hela bokslutsprocessen. Det som främst måste åtgärdas är kommunikation, roller och ansvarsfördelning mellan ekonomi och övriga enheter. Framtagen information måste kvalitetsgranskas och hanteras.

Ansvarig revisor Per Redemo har beslutat i detta ärende. Uppdragsledare Sara Emanuelsson har varit föredragande.

Per Redemo

Sara Emanuelsson

Kopia för kännedom:

*Regeringen**Utbildningsdepartementet**Finansdepartementet, budgetavdelningen*